

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Raport z badania

Raport końcowy z badań FGI dotyczących praktyk pedagogicznych w szkołach podstawowych prowadzonych w ramach projektu pn. "Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego" współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

opracowany na zlecenie
**Wyższej Szkoły Nauk
Humanistycznych i Dziennikarskich w Poznaniu**

ASM Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o.
99- 300 Kutno, ul. Grunwaldzka 5
Tel. 024/355 77 00 ÷ 20
Fax 024/355 77 01 lub 03

Kutno, czerwiec 2012

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Spis treści

Koncepcja badania	3
Nota metodologiczna	4
Wyniki badania	6
Wybór placówki.....	6
Przygotowanie studentów do praktyk	7
Czas trwania praktyk	8
Rola opiekuna.....	8
Zakres praktyk	10
Superwizja	12
Dokumentacja praktyk	13
Zaliczenie praktyk.....	13
Nowy model praktyk	14
Warsztaty	14
Praktyka bierna.....	15
Praktyka czynna.....	15
Doradztwo i mikronauczanie.....	16
Zaliczenie praktyk	17
Wnioski z badania.....	18
Rekomendacje	20
Załącznik.....	22

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Koncepcja badania

Celem badania było poznanie eksperckich opinii na temat obecnego systemu praktyk, jego niedoskonałości, możliwości ulepszania i najlepszych rozwiązań w realizacji praktyk dla studentów kształconych do zawodu nauczyciela w klasach I-III szkoły podstawowej. Na podstawie wyników badania zespół badawczy stworzył rekomendacje, które posłużą do sformułowania nowego modelu praktyk pedagogicznych.

W ramach badania zespół badawczy przeprowadził 3 wywiady zogniskowane FGI dotyczące praktyk z zakresu edukacji wczesnoszkolnej. Rezultatem badania jest opracowanie raportu końcowego na temat modelu praktyk pedagogicznych realizowanych w szkołach podstawowych w klasach I-III (1 raport + nagranie video z 3 badań fokusowych).

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Nota metodologiczna

Wywiad zogniskowany FGI (Focus Group Interview) jest techniką badań jakościowych. Stosowany jest, aby badacz mógł poznać subiektywne motywacje, oceny lub postawy grupy docelowej. W grupie fokusowej – liczącej od 8 do 12 osób – nawiązują się specyficzne relacje, które stwarzają możliwość nie tylko wymiany poglądów, ale także generacji nowych pomysłów, rozwiązań. W tym sensie zogniskowany wywiad grupowy bazuje na jednej z technik pracy z grupą, wykorzystywanej głównie na warsztatach psychologicznych („burza mózgów”). Grupa fokusowa zbiera się razem w sali w celu nawiązania moderowanej dyskusji na jakiś temat. Dyskusję prowadzi moderator, który zapewnia atmosferę normalnej rozmowy.

Sesje badawcze odbyły się w trzech różnych województwach, w następujących miastach:

- Poznań;
- Włocławek;
- Sieradz.

Na każdej z sesji badawczych było maksymalnie 12 osób w jednej grupie fokusowej. W każdej grupie fokusowej wzięli udział:

- przedstawiciele placówek wychowania wczesnoszkolnego (nauczyciel – opiekun praktyk studenckich);
- przedstawiciele szkół podstawowych (nauczyciel – opiekun praktyk studenckich, stażów nauczycielskich);
- specjalista pedagog/psycholog, pracownik poradni psychologiczno-pedagogicznej;
- przedstawiciel organów prowadzących placówki oświatowe;
- nauczyciel akademicki, specjalista w zakresie edukacji wczesnoszkolnej;

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- opiekun praktyk studenckich z ramienia uczelni (pełnomocnik dziekana ds. praktyk);
- studenci specjalności nauczycielskiej w zakresie edukacji wczesnoszkolnej.

Taki dobór próby badawczej pozwolił na poznanie opinii o przedmiocie badania z wielu perspektyw. Pierwszym etapem dyskusji była ocena obecnego modelu praktyk pod względem wybranych aspektów. Następnie respondenci zapoznali się ze szkicem Nowego Modelu Praktyk i ocenili go pod kątem wybranych aspektów. Na zakończenie dyskusji badani ocenili w jakim stopniu Nowy Model jest w stanie spełnić cele praktyk pedagogicznych w klasach 1-3 szkoły podstawowej. Poproszeni byli również o podanie swoich propozycji działań, które można by wdrożyć w Nowym Modelu.

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wyniki badania

Wybór placówki

Zdaniem respondentów są dwa sposoby wyboru placówki. W pierwszym to student samodzielnie wybiera szkołę podstawową. Najczęściej wybiera placówkę, która:

- jest blisko jego miejsca zamieszkania;
- ma dobre opinie wśród innych studentów (opinie o odbywanych tam praktykach i opiekunach);
- gdzie student zna nauczycieli (lub sam do niej uczęszczał w dzieciństwie).

Student samodzielnie wybierając placówkę jest najczęściej lepiej zmotywowany, jest przekonany, że zapewni mu ona praktyki wysokiej jakości. Studenci sami kontaktują się z dyrekcją wybranej szkoły i mogą szybko wywnioskować czy dyrekcja przychylnie odnosi się do studentów praktykantów. Przy samodzielnym wyborze placówki studenci komunikują się między sobą aby uniknąć szkoły, gdzie będą zajmowali się tylko wypełnianiem dokumentacji za nauczycieli – „papierkologią”.

Jednak czasami okazuje się, że samodzielnie wybrana szkoła nie ma warunków do prowadzenia wszystkich zajęć z zakresu praktyk (nieprzygotowany, mało kompetentny opiekun nauczyciel, brak odpowiednich sal i materiałów dydaktycznych).

Drugi sposób to wybór szkoły z listy, którą przygotowała uczelnia. W tym przypadku student ma ograniczoną ilość placówek do wyboru, jednak ten sposób gwarantuje to, że student trafi do placówki, która będzie w stanie zaoferować mu praktyki o odpowiedniej jakości.

Opiekunowie z ramienia uczelni są w kontakcie z wybranymi placówkami i na liście umieszczają tylko te, które są w stanie zaoferować studentom pełen zakres zajęć obowiązujących na praktykach (w regulaminie praktyk). Jednak w tym przypadku często się zdarza, że dyrekcja szkoły nie jest zainteresowana przyjmowaniem kolejnych studentów na praktyki.

Zdaniem większości respondentów lepszym sposobem wyboru placówki jest samodzielny wybór przez studenta, gdyż ich zdaniem: „*Studentów trzeba uczyć samodzielności*”.

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Przygotowanie studentów do praktyk

W kwestii przygotowania studentów do praktyk zdania respondentów są podzielone.

Część badanych twierdzi, że: „nie można mówić o czymś takim jak przygotowanie studentów do praktyk”. Uważają, że student dopiero pozna pracę nauczyciela na praktykach. Traktują praktyki jako „poligon doświadczalny” – student po prostu nie może być przygotowany na praktyki po odbyciu zajęć teoretycznych.

Większość badanych jest zdania, że studenci są dobrze przygotowani do praktyk. Zarówno pod względem merytorycznym, metodycznym jak i organizacyjnym. Stopień przygotowania zależy oczywiście od studenta i jego zaangażowania podczas studiów: „*student słabo zmotywowany nigdy nie będzie dobrze przygotowany do praktyk*”.

Inna grupa badanych twierdzi, że studenci mają braki pod względem przygotowania:

- psychologicznego;
- merytorycznego;
- z kompetencji miękkich (zarządzanie czasem, rozwiązywanie konfliktów, odporność na stres)
- z zasad BHP.

Zajęcia z tych dziedzin są prowadzone, ale nie są zupełnie wystarczające. Praktyki są dopiero „weryfikacją kwalifikacji”.

Zdaniem respondentów pożądanym rozwiązaniem byłoby wprowadzenie warsztatów przygotowawczych do praktyk. Takie warsztaty odbywałyby się przed samymi praktykami. Na tych warsztatach studenci mogliby wyjaśnić wszelkie swoje wątpliwości. Według respondentów na warsztatach powinno się:

- wyjaśnić studentom kwestie organizacyjno-formalne (na przykład wypełnianie dzienniczka praktyk);

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- rozdać skrypt (który zawierałby najważniejsze informacje o celach, przebiegu, dokumentacji, zaliczeniu praktyk);
- przeprowadzić symulacje wyjątkowych sytuacji, jakie student może napotkać w szkole (aby studenci byli przygotowani nawet na najbardziej ekstremalne sytuacje jakie mogą wystąpić podczas pracy z dziećmi).

Czas trwania praktyk

Wszyscy respondenci są zgodni, że czas praktyk czynnych powinien być jeszcze dłuższy (nawet kosztem praktyk biernych).

Zdaniem niektórych respondentów dla zaangażowanych studentów powinno się wprowadzić dodatkowe godziny na praktyki (na przykład w formie wolontariatu). System ten pozwoliłby studentom nabrać większego doświadczenia, poznać nowe placówki. Byłoby to wpisane do suplementu na zakończenie praktyk lub wynagrodzone w postaci certyfikatu. Z jednej strony zmotywowałoby to studentów. Z drugiej podniosłoby ich konkurencyjność na rynku pracy: „Pracodawca zawsze wybierze kandydata z certyfikatem, zamiast tego bez certyfikatu”.

Tylko jeden respondent, dydaktyk wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego zaproponował żeby zwiększyć liczbę godzin przeznaczonych na obserwacje dzieci w szkołach podstawowych.

Autorefleksja jest istotnym elementem praktyk. Respondenci są zdania, że powinna odbywać się ona „spontanicznie i ciągle”, po każdym bloku zajęć. Aby wszelkie błędy praktykanta były od razu poprawiane. Niestety, zdaniem studentów, autorefleksja zależy od opiekunów ze strony placówki. Gdy są zaangażowani to rozmawiają ze studentami i podsumowują ich pracę. Gdy nie są zaangażowani w praktyki to tylko pobieżnie mówią co jest do poprawy.

Rola opiekuna

W opinii ekspertów i studentów opiekunowie ze strony uczelni wykonują swoją pracę dobrze. Pomimo wielu obowiązków są dostępni dla studentów (na dyżurach, pod telefonem i email) przez cały czas trwania praktyk. Niektórzy respondenci wskazują jednak, że nie są oni w stanie

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

monitorować przebiegu praktyk w każdej placówce ponieważ placówek jest zbyt dużo. Najczęściej kontaktują się z dyrekcją szkół podstawowych telefonicznie. W wyjątkowych sytuacjach spotykają się osobiście.

Badani wskazują, że ważny jest dobór opiekunów na uczelni, powinny to być osoby zaangażowane i znające istotę praktyk w procesie kształcenia przyszłych nauczycieli.

Zdaniem kilku respondentów powinni oni również kontaktować się z opiekunami w placówkach, ponieważ mieliby wtedy aktualne informacje o praktykach i zaangażowaniu studentów (powinni mieć „rozeznanie w terenie”). Opiekunowie z uczelni uważają, że nauczyciele z placówek nie są zainteresowani kontaktami z nimi: „odebraliby to jako kolejną kontrolę, która na nich coś wymusza”. Opiekunowie z ramienia uczelni uważają, że nauczyciele w szkołach nie zawsze wykonują swoje obowiązki dobrowolnie („z misją”). Co za tym idzie, nie są chętni zbytnio angażować się w sprawy studentów.

Brak zaangażowania opiekunów z placówek wynika między innymi z tego, że:

- osoby te dostają etat opiekuna bez swojej zgody;
- osoby te nie są przygotowane merytorycznie;
- osoby te nie są odpowiednio wynagradzane za obowiązki, które pełnią jako opiekunowie.

Zdaniem respondentów bardzo ważne jest, aby dyrektorzy wskazywali na opiekuna osoby, które chcą być opiekunem, czyli są – zgodnie z językiem badanych – „mistrzami z poczuciem misji, a nie zwykłymi rzemieślnikami”. Rzemieślnik nigdy nie będzie mistrzem.

Aby zmotywować nauczycieli – opiekunów praktyk należy zwiększyć im wynagrodzenie za pracę ze studentami. Należy także wręczać najlepszym z nich certyfikaty. Motywacją może być też ustna lub pisemna pochwała lub podziękowania z uczelni. Często pochwały przychodzą do dyrektora, a opiekunowie czują się nie docenieni.

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Zakres praktyk

Respondenci są zgodni, że praktyki powinny zawierać więcej godzin przeznaczonych na samodzielne prowadzenie zajęć przez studentów: „*Praktyka czyni mistrza*”, „*Praktyki nigdy za mało*”. Nawet kosztem godzin poświęconych na obserwację i hospitację.

Zdaniem opiekunów i dydaktyków ta część praktyk sprawia studentom wiele trudności. Należą do nich:

- utrzymanie dyscypliny na zajęciach;
- zainteresowanie uczniów tematem zajęć;
- utrzymaniem tempa zajęć;
- odpowiedni sposób komunikowania z uczniami;
- przeprowadzenie zajęć zgodnie z zaplanowanym konspektem.

Ponadto studenci mają trudności z dykcją i poprawną polszczyzną.

Innym problemem jaki zaobserwowali opiekunowie jest nieumiejętność reagowania studentów na obecność dzieci niepełnosprawnych w klasach lub agresję niektórych wychowanków. W związku z tym wskazują oni na konieczność poszerzania wiedzy studentów na temat:

- opieki i pracy z osobami niepełnosprawnymi;
- patologicznych zjawisk społecznych występujących w rodzinach, które rzutują na dzieci.

Wszyscy badani są zdania, że do zakresu praktyk czynnych powinno się dodać obowiązkowe uczestniczenie studentów w codziennym życiu szkoły podstawowej. Nie tylko w sali, ale także na korytarzu, w szatni, pokoju nauczycielskim, podczas rad pedagogicznych, wycieczek, imprez szkolnych oraz spotkań z rodzicami. Zdaniem opiekunów praktyk student musi nauczyć się asertywności wobec rodziców dzieci. Dopiero opiekując się dziećmi w każdym z wymienionych miejsc, student jest w stanie poznać jak naprawdę wygląda praca nauczyciela w szkole.

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Opinie na temat udziału w radzie pedagogicznej były mocno podzielone wśród badanych. Zwolennicy takiego rozwiązania argumentowali swoją opinię tym, że student powinien poznawać życie szkoły „od podszewki”. Na radach są poruszane ważne problemy, które studenci mogą napotkać podczas ich pracy zawodowej w przyszłości. Rada może być dobrą nauką dla studenta. Przeciwnicy są zdania, że na radzie pedagogicznej powinni być tylko nauczyciele, bo porusza się tam sprawy objęte tajemnicą szkoły. Ich zdaniem praktykanci powinni brać udział wyłącznie w radach szkoleniowych i podsumowujących. Studenci wyrazili chęć udziału w radach pedagogicznych, choć w praktyce nielicznym udaje się na taką radę dostać. O zaproszeniu praktykanta decyduje dyrekcja danej placówki.

W przypadku części obserwacyjnej praktyk, respondenci wskazują, że studenci powinni skupić się na „aktywnej obserwacji”. Zdarza się, że studenci zamiast obserwować „piszą sms-y, patrzą za okno lub ziewają”. Badani sugerują, że studenci powinni posługiwać się arkuszami obserwacyjnymi, aby wiedzieć, na co mają zwrócić uwagę podczas obserwacji. W ten sposób obserwacja będzie efektywna, a opiekunowie będą mogli rozliczyć praktykanta z zadań.

Badani wskazują, że praktyki powinny obejmować warsztaty studentów z pracownikami poradni psychologiczno-pedagogicznych, które obecnie są prowadzone bardzo rzadko. Przydział poradni do przedszkola należy do organu prowadzącego, współpraca jest dobrowolna i bezpłatna. Kwestie wychowawcze są istotne w pracy z dziećmi, jednak w praktyce uczelnie nie mogą zorganizować takich spotkań. Pracownicy poradni nie wyrażają chęci na spotkania, argumentując to brakiem czasu. Respondenci niejednokrotnie zwracali się do poradni o wsparcie, jednak nie skutkuje to stałą współpracą. Często wydawane przez poradnię orzeczenia związane z diagnozą dzieci są zdaniem badanych błędne – częstą praktyką jest wystawianie dziecku, co roku takiej samej opinii, która następnie nauczyciele w przedszkolu weryfikują.

Autorskim pomysłem wykazała się jedna z respondentek – opiekun ze szkoły podstawowej. Jej zdaniem na początku studiów (najlepiej we wrześniu) studenci powinni odbywać obserwacje nieuczestniczącą w placówkach. Wybrałaby wrzesień, ponieważ jest to najbardziej aktywny czas w szkołach, gdzie planuje i organizuje się pracę na cały rok szkolny. Studenci mieli by za zadanie obserwować pracę nauczycieli w roli asystenta podczas zajęć, podczas dyżurów na korytarzach oraz

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

wyjsć poza teren szkoły. Celem takiej obserwacji byłoby zapoznanie się ze specyfiką pracy w szkole podstawowej, min.:

- zachowaniem dzieci na lekcjach i na przerwach;
- hałasem i bieganiem dzieci w szkole;
- wytężoną pracą nauczycieli i koniecznością ciągłego dyscyplinowania uczniów.

Zdaniem respondentki byłby to „*najważniejszy test predyspozycji studenta do pracy w tym zawodzie*”. Student musi być świadomy, jak wygląda standardowy dzień pracy w szkole podstawowej. „*Zanim zaczniesz uczyć się metodyki powinien usłyszeć ile decybeli wytwarzają uczniowie*”.

Superwizja

Superwizja obecnie nie jest stosowana podczas praktyk w szkołach. Respondenci znają ten sposób nauczania z literatury bądź wizyt za granicą. Jednak nie stosują jej na co dzień. Zdania respondentów co do przydatności tej metody są podzielone.

Jedna grupa twierdzi, że jest to metoda, która wywołałaby przeciw dyrekcji i rodziców. Argumentują to zapisami ustawy o ochronie danych osobowych. Jest to dla nich kwestia zbyt drażliwa. Ponadto przyniesie ona nowe obowiązki dla opiekunów w placówkach, którzy mają już ich zbyt dużo. Kilku studentów było zdania, że odtwarzanie nagrania z nimi na forum grupy byłoby dla nich zbyt krepujące.

Druga grupa respondentów (znacznie większa) jest za wprowadzeniem takiego rozwiązania. Superwizja to narzędzie, które pozwoli łatwo i szybko poznać błędy jakie popełniają studenci podczas zajęć z dziećmi. Zdaniem opiekunów byłby to dobry materiał do nauki.

Szczególnie ważna byłaby obserwacja zachowania, sposobu komunikacji niewerbalnej studentów. Mimika, postawa, ton głosu i tempo mówienia nauczyciela są bezpośrednio interpretowane przez uczniów. Dydaktycy twierdzą, że w tej materii praktykanci popełniają wiele błędów, a jak wiadomo „*dzieci szybko naśladują każdy gest nauczyciela*”. Większość studentów nie ma nic przeciwko temu aby móc ocenić swoją pracę w ten sposób.

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Respondenci twierdzą, że powinno się jasno opisać cele i zalety superwizji, a następnie przekazać je dyrekcji i rodzicom, wtedy ci znając szczegóły pozwoliliby na nagrywanie zajęć. Badani twierdzą, że metodę należy po prostu „upowszechnić”. Nie powinna wywołać ona jakichś problemów natury prawnej.

Dokumentacja praktyk

W kwestii dokumentacji praktyk zdania badanych też są podzielone. Część uważa, że dokumentacja jest zbyt „soczysta”. Natomiast inni, że jest optymalna i dostosowana do zakresu praktyk. Studenci wskazują, że rubryki w dzienniczkach nie zawsze są dostosowane do zadań w ramach praktyk i zdarza się, że mają kłopoty z ich uzupełnieniem.

Zdaniem respondentów brakuje 1 skryptu, podręcznika (gdzie student znajdzie wyczerpujące informacje o praktykach).

Nowym pomysłem jest też sporządzenie opinii o przebiegu praktyk przez studenta. W ten sposób opiekun z uczelni pozna opinie studentów o jakości praktyk w danej szkole, a także zaangażowaniu opiekuna – nauczyciela. Dzięki temu dokona porównania różnych punktów widzenia podczas oceny. Z drugiej strony będzie w stanie zdecydować czy kontynuować z tą placówką współpracę w kolejnych latach.

Zaliczenie praktyk

W tym aspekcie respondenci również nie są zgodni. Większość jednak skłania się ku temu aby nie stosować wyłącznie wpisu „zaliczenie” lub oceny. Respondenci sugerują bardziej jakościowy sposób oceny praktykantów, na przykład ocena opisowa.

Ocena ta mogła by być wystawiona na podstawie opinii opiekuna oraz portfolio studenta (materiały, konspekty, autorskie pomysły) lub na podstawie prezentacji z praktyk. Szczególnie ten drugi sposób został ciepło przyjęty przez badanych. Na zakończenie praktyk studenci prezentowaliby swoje dokonania przed grupą innych praktykantów oraz opiekunami (zarówno opiekun z uczelni jak i placówki). Taka prezentacja podniosłaby ważność praktyk i uzyskanej oceny, a także

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

zmotywowalaby studentów. Takie spotkanie pełniłoby funkcję ewaluacji końcowej w danej placówce. Zdaniem respondentów brakuje takiej ewaluacji obecnie.

Część respondentów jest zdania, że w praktyce byłoby bardzo trudno przeprowadzić taką prezentację w gronie studentów, ponieważ byłby to kolejny ponadprogramowy obowiązek opiekunów z placówek. Praktyki są często dodatkowym zajęciem nauczycieli, a taka prezentacja na pewno wymagałaby poświęcenia dodatkowych godzin przez nauczyciela.

Nowy model praktyk

Respondenci zostali poproszeni o ocenę Nowego Modelu Praktyk, który został przygotowany przez Zamawiającego. Model został oceniony pod względem kilku wybranych aspektów.

Warsztaty

Respondenci są zgodni, w zaproponowanej formie warsztaty są potrzebne. Bardzo dobrym pomysłem jest przekazanie podręcznika metodycznego. Aby wzbogacić proponowany Nowy Model Praktyk warto dodać:

- prowadzenie symulacji wyjątkowych sytuacji, jakie student może napotkać w szkole (aby studenci byli przygotowani nawet na najbardziej ekstremalne sytuacje jakie mogą wystąpić podczas pracy z dziećmi);
- konsultacje z pracownikami poradni psychologiczno-pedagogicznych bądź pedagogiem;
- charakterystykę placówki (środowiska w jakiej ona się znajduje) do jakiej studenci udadzą się na praktyki.

Właśnie na warsztatach, podczas charakterystyki placówki, opiekun nauczyciel jest w stanie przekazać studentowi informację o poszczególnych uczniach (tych, którzy sprawiają trudności wychowawcze oraz tych niepełnosprawnych). W ten sposób praktykant będzie gotowy na możliwość wystąpienia ekstremalnych sytuacji i przygotować się na nie.

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Respondenci sugerują aby w warsztatach brali udział opiekunowie z placówek i uczelni oraz studenci. Te trzy podmioty decydują o przebiegu i powodzeniu praktyk. Współpraca i komunikacja pomiędzy nimi to kluczowy aspekt praktyk. Takie trójstronne spotkania pozwolą uniknąć sytuacji, gdzie opiekun w placówce nie zna zakresu praktyk, nie wie jak ma prowadzić praktyki. Takie sytuacje się zdarzają według badanych. Nawet pomimo tego, że studenci przekazują do szkoły regulamin praktyk. Zaproponowany w Nowym Modelu warsztat jest odpowiednim forum do ustalenia zasad tej współpracy.

Praktyka bierna

Zakres tego modułu praktyk satysfakcjonuje badanych. Wskazali on tylko, że należy dodać diagnostykę pedagogiczną.

Praktyka czynna

Większość respondentów jest za wprowadzeniem superwizji w zaproponowanej formie. Jest to nowatorskie rozwiązanie, które przyniesie korzyści studentom. Mikronauczanie zapewni rozmowę studenta z opiekunem, rozmowa ta pozwoli na „przepracowanie problemu”. Należy tylko upowszechnić tą metodę wśród dyrektorów, nauczycieli i rodziców. Zdaniem respondentów superwizorem może być również opiekun ze szkoły, który na co dzień pracuje ze studentem.

Zaletą zaproponowanej w Nowym Modelu superwizji jest praca nad autoprezentacją studentów („studenci muszą nabrać dystansu do siebie”, „muszą umieć sprzedać siebie”, „dzieci są ich klientami”). W opinii badanych „obserwowanie siebie to uczenie się siebie”. Warunkiem stosowania superwizji jest to, aby nagrywane osoby były świadome faktu rejestracji zajęć w formacie video. Wystarczy upowszechnić tę metodę, aby rejestracja zajęć nie wywoływała sztucznych zachowań u nagrywanych osób.

Badani uważają, że dobrym zamysłem jest podkreślenie autorefleksji jako oddzielnej części zakresu praktyk czynnych. Zwróci to uwagę opiekunów, aby tą autorefleksję prowadzić (gdyż w praktyce

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

prowadzona jest ona tylko przez zaangażowanych opiekunów w szkołach). Najlepszym rozwiązaniem jest autorefleksja w „laboratoryjnych grupach”.

Respondenci są zdania, że zaproponowany w Nowym Modelu zakres praktyk zapewni większą autonomię studentom. Jest to zgodne z wynikami badania – wszyscy respondenci sugerują że praktyki powinny być bardziej zindywidualizowane (studenci powinni mieć możliwość dostosowania zakresu praktyk oraz zakresu godzin na poszczególne zadania do swoich indywidualnych potrzeb). Studenci udając się na praktyki są na różnych etapach, „*należy przed nimi otworzyć drzwi żeby jak najlepiej wykorzystali swój potencjał*”. Do zakresu praktyk należałoby również dodać prowadzenie samodzielnych obserwacji i badań przez studenta. W ten sposób praktykanci mogliby tworzyć autorskie programy dydaktyczne dla uczniów.

Według zwolenników udziału studentów w radzie pedagogicznej, zaletą Nowego Modelu jest właśnie „otwarcie” rad dla studentów. Udział w radzie jest częścią pracy nauczyciela („*rada przecież odpowiada za realizację celów statutowych szkoły*”) zatem student powinien poznać i ten aspekt pracy w tym zawodzie.

Ważna w Nowym Modelu jest współpraca studenta z nauczycielem, kontakty powinny być partnerskie, aby student nie bał się wyrażać swoich opinii. To pozwoli praktykantowi na wychodzenie z własną inicjatywą. Nauczyciel powinien być „mistrzem”, „*mentorem*”, który traktuje praktykanta po partnersku.

Obecnie, zdaniem studentów, większość opiekunów prowadzi praktyki zbyt autorytarnie i nie ma miejsca na partnerstwo.

Doradztwo i mikronauczanie

Jest to zdaniem respondentów bardzo istotny element procesu nauki przyszłych nauczycieli. Jednak ze względu organizacyjno-finansowych często pomijany i nie realizowany. Tak jak w przypadku autorefleksji, dobrym zamysłem jest podkreślenie tych aspektów w Nowym Modelu Praktyk.

Respondenci są zdania, że priorytetem powinno być zorganizowanie współpracy z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi. Coraz większe znaczenie ma funkcja wychowawcza nauczyciela.

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Współpraca ta powinna przyjąć takie formy jak: konsultacje na terenie poradni, mediacje, szkolenia i posiedzenia zespołów wychowawczych.

Zaliczenie praktyk

Respondenci zgadzają się z tym, że ocena nie powinna być dokonywana tylko na podstawie opinii opiekuna. Dobrym pomysłem jest portfolio lub ewaluacja końcowa w grupie (prezentacja pracy studenta przed grupą innych studentów). Portfolio powinno być obowiązkowe (powinno się motywować studentów tym, że będą mogli wykorzystać autorskie materiały w przyszłej pracy).

Taka kompleksowa i jakościowa ocena lepiej wyrazi pracę studenta podczas praktyk. Student będzie musiał wykazać się inicjatywą i samodzielnością.

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Wnioski z badania

Respondenci są zgodni, Nowy Model Praktyk jest w stanie zrealizować cele praktyk pedagogicznych prowadzonych w szkołach podstawowych. Zaletą Nowego Modelu jest:

- wprowadzenie warsztatów przygotowujących studenta do pracy w danej placówce;
- zastosowanie superrewizji, która pozwoli szybko i sprawnie dostrzec błędy popełniane przez studenta;
- podkreślenie ważnej roli autorefleksji we współpracy opiekuna z placówki ze studentem;
- postawienie na indywidualizację zakresu praktyk czynnych, większa autonomia studenta;
- udział studenta we wszystkich aktywnościach związanych z życiem szkoły;
- udział studenta w radzie pedagogicznej;
- współpraca studenta z szeroką gamą specjalistów, metodyków, psychologów, pracowników poradni psychologiczno-pedagogicznych;
- jakościowa ocena studenta, która zmotywuje go do pracy i podkreśli wagę praktyk w procesie kształcenia.

Największym problemem w obecnym modelu praktyk jest słabe zaangażowanie studentów. Studenci nie mają świadomości faktu, że praktyka to najważniejszy element ich edukacji. Dydaktycy i opiekunowie są zdania, że tylko na praktykach można zweryfikować czy praca w zawodzie nauczyciela w szkole podstawowej jest odpowiednia dla danej osoby. Badani proponują aby wynagradzać wyróżniających się studentów certyfikatami i wpisami w suplementach, aby zwiększyć ich pozycję na rynku pracy. Zwiększenie szans na zatrudnienie może zmotywować studenta.

Zdaniem badanych inicjatywa ulepszenia obecnego modelu praktyk pedagogicznych powinna wyjść od uczelni. Gdy pracownicy uczelni zaczną traktować praktyki „poważnie” to placówki oświatowe

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

odwzajemnią zaangażowanie i też będą dbać o jakość prowadzonych praktyk. Obecnie opiekunowie z uczelni nie zawsze przykładają wagę do monitorowania i weryfikacji przebiegu praktyk. Taki stan nie obliuguje dyrekcji i nauczycieli do większego angażowania się w organizację praktyk studenckich.

Badani eksperci z zakresu praktyk zgodnie potwierdzili, że konstruując Nowy Model należy w pierwszej kolejności posłuchać „głosu studentów”. Oni w najlepszym stopniu są w stanie wskazać możliwości ulepszenia obecnego modelu. Aby poznać opinie studentów należy traktować ich po partnersku oraz wprowadzić obowiązek ewaluacji praktyk (w postaci spotkań podsumowujących lub prezentacji w grupach).

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Rekomendacje

Podstawą do sformułowania niniejszych rekomendacji była analiza materiałów z 6 sesji fokusowych.

1. Należy zobligować opiekunów z placówek do traktowania studentów po partnersku. Student powinien mieć prawo do wyrażania swoich opinii, inicjowania autorskich pomysłów i realizacji ich. Ponadto opiekunowie placówek powinni pozwolić studentowi na uczestniczenie we wszystkich aktywnościach związanych z życiem szkoły (w tym przede wszystkim spotkania z rodzicami, udział w wycieczkach i imprezach szkolnych).
2. Należy okresowo badać predyspozycje studentów przygotowujących się do pracy na stanowisku nauczyciela w szkole. Studenci powinni być zobligowani do zdawania testów badających ich kompetencje osobowościowe i interpersonalne, a także testów związanych z dykcją, znajomością ortografii i gramatyki.
3. Wymagana jest większa indywidualizacja przebiegu praktyk. Student powinien mieć możliwość modyfikowania praktyk do swoich indywidualnych potrzeb. Modyfikacji mogłyby podlegać takie aspekty jak: liczba godzin, rodzaj zadań, miejsce realizacji zadania. W ten sposób praktyki będą dostosowane do postępów konkretnego studenta. Oczywiście wszelkie modyfikacje powinny być uzgadniane z opiekunem z placówki.
4. W obecnym modelu praktyk nie prowadzi się ewaluacji praktyk. Wystarczająca jest opinia opiekuna z placówki i ocena opiekuna z uczelni. Należy zastanowić się na przeprowadzeniu ewaluacji z dziećmi w szkole. Poznamy wtedy najważniejszy punkt widzenia. Dydaktycy są zgodni, że dzieci są w stanie ocenić praktykanta pod względem prowadzenia zajęć i jego kontaktów z wychowankami. Taka ewaluacja mogła by przyjąć formę rozmowy, ale także formę graficzną lub manualną. Reakcje dzieci są naturalna, „dzieci są szczerze”.

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

5. Należy wzmocnić komunikację pomiędzy opiekunem z uczelni, studentem i opiekunem z placówki. Pierwszym krokiem powinien być warsztat przed rozpoczęciem praktyk. Te trzy podmioty powinny na nim ustalić zasady przebiegu praktyk, sposoby rozwiązywania problemów, ustalić sposób monitoringu praktyk, a także zapoznać studenta ze specyfiką placówki w jakiej odbędzie praktykę. Podczas praktyk opiekun z uczelni powinien kontaktować się ze studentem i pracownikiem placówki. Tylko od współpracy tych podmiotów zależy powodzenie praktyk i osiągnięcie celów.
6. Praktyki powinny zakończyć się ewaluacją. Należy zorganizować spotkanie opiekuna z uczelni z opiekunem z placówki i studentami. Na spotkaniu każdy student przedstawiałby w postaci prezentacji multimedialnej swoje dokonania (swoje sukcesy, autorskie pomysły i konspekty – wszystko to składa się na portfolio studenta). Taka prezentacja byłaby forum do wymiany opinii o praktykach z kilku perspektyw. Ponadto prezentacja byłaby jednym z elementów, który składałby się na ocenę studenta.
7. Przebieg praktyk zależy w dużej mierze od postawy opiekuna z placówki. Należy opracować system motywacyjny dla nauczycieli ze szkoły. Proponuje się wprowadzenia większych wynagrodzeń, a także certyfikatów, wyróżnień i pochwał bezpośrednio z uczelni.
8. Najważniejszym atrybutem nauczyciela w szkole są umiejętności interpersonalne. W związku z tym powinno się zwiększyć liczbę godzin poświęconych nabywaniu tych kompetencji. Należą do nich w szczególności; asertywność, umiejętność nawiązywania kontaktu, umiejętność rozwiązywania konfliktów oraz empatia.

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Załącznik **Scenariusz FGI**

Firma ASM – Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o. w Kutnie realizuje ogólnopolskie badania eksperckie dla Wyższej Szkoły Nauk Humanistycznych i Dziennikarstwa w Poznaniu, realizowane w ramach projektu "Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego" współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Celem badania jest poznanie Państwa eksperckich opinii na temat systemu praktyk, jego niedoskonałości, możliwości ulepszenia i najlepszych rozwiązań w realizacji praktyk dla nauczycieli w klasach 1-3 szkoły podstawowej. W związku z powyższym chcielibyśmy zaprosić Państwa do udziału w niniejszej dyskusji.

We wszystkich rozmowach Państwo mówią tak dużo ważnych rzeczy, że nie nadążam z notowaniem. Dlatego chciałabym/chciałbym nagrywać nasze spotkanie na dyktafon i kamerę video. Dzięki temu będę pewny/a, że Państwa wypowiedzi zostały wiernie zapisane. Poza tym nasza rozmowa będzie trwała krócej, notować albowiem nie będzie wymagała notowania. [badacz włącza dyktafon i kamerę].

Chciałbym/abym też Państwu przedstawić ogólne zasady przebiegu naszego spotkania:

- Nie obowiązuje jednomyślność, każdy uczestnik może pozostać przy własnych poglądach, przy swoim zdaniu. Każda wypowiedź jest ważna i cenna.
- Można stawiać pytania zarówno prowadzącemu jak i sobie nawzajem.
- Co jakiś czas postaram się podsumować, to co Państwo powiedzieli, aby upewnić się, że dobrze zrozumiałem/łam Państwa wypowiedzi.
- Proszę o zabieranie głosu pojedynczo, ponieważ będziemy rejestrować przebieg spotkania za pomocą kamery i dyktafonu.

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Nagranie naszego spotkania jest konieczne, ponieważ nie ma możliwości zapisywania wypowiedzi uczestników badania w trakcie dyskusji – dzięki temu wszyscy będziemy pewni, że Państwa wypowiedzi zostały wiernie zapisane, poza tym bardzo wydłużyłoby to czas naszego spotkania.
- Materiał filmowy, dźwiękowy i inne materiały dotyczące uczestników z dzisiejszego spotkania nie będą upublicznione. Posłużą do zebrania informacji i opracowania raportu z badań. Po zakończonych badaniach nagrania zostaną zniszczone. Ma to na celu zapewnienie, że będziecie Państwo w sposób swobodny i szczerzy odpowiadać na zadawane pytania.

Szanowni Państwo, ponieważ spędzimy ze sobą najbliższe 2 godziny, proponuję, abyśmy się lepiej poznali. Proszę, aby każdy z Państwa podał swoje imię i wpisał je na wizytówkę stojącą przed każdym z Państwa.

Proszę też powiedzieć kilka słów o sobie:

1. Proszę podać Pana/i imię i nazwisko
2. W jakiej instytucji Pan/i pracuje i na jakim stanowisku?
3. Jak Pan/i spędza wolny czas?

[Na początku dyskusji Moderator zastosuje technikę projekcyjną. Każdy respondent będzie poproszony o to aby samodzielnie uzupełnić poniższe zdania.]

Test niedokończonych zdań:

1. Trzy największe wady obecnego modelu praktyk pedagogicznych to.....
2. Trzy najważniejsze zmiany, które powinny być wprowadzone w obecnym modelu praktyk pedagogicznych to.....
3. Trzy najpoważniejsze problemy studentów trafiających na praktyki pedagogiczne

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

to.....

Moduł I – obecny model praktyk

[Moderator zadaje pytania do poszczególnych aspektów praktyk, tj. wybór placówki, przygotowanie do praktyk itd. Na koniec każdej serii pytań moderator spisuje pomysły i najważniejsze opinie na flipcharcie. Moderator zapisuje na tablicy wady i zalety poszczególnych elementów praktyk – będzie to pomocne w podsumowaniu na koniec modułu.]

Wybór placówki:

1. Kto wg Państwa wskazuje placówkę do odbycia praktyk pedagogicznych?
 - Jeżeli uczelnia, to jakie są zalety tego systemu?
 - Jeżeli uczelnia, to jakie są wady tego systemu?
 - Jeżeli student, to jakie są zalety tego systemu?
 - Jeżeli student, to jakie są wady tego systemu?
1. Kto powinien wskazywać placówkę? Student czy uczelnia? Dlaczego?

Przygotowanie do praktyk:

1. Czy wg Państwa studenci trafiający na praktyki są do nich przygotowani?
 - Jeżeli nie, to dlaczego?
 - W jakim zakresie studenci są najslabiej przygotowani do praktyk?
2. Czy wg Państwa studenci potrafią wykorzystać wiedzę nabytą na studiach w czasie realizacji praktyk?
 - Jeżeli nie, to dlaczego?
 - W jakim aspekcie studenci nie są przygotowani?
3. Jak w obecnym modelu praktyk przygotowuje się studentów do ich realizacji?
 - Czy wg Państwa zdaniem prowadzenie warsztatów przygotowujących jest konieczne?

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Jeżeli tak, to jakie są zalety tych warsztatów?
- Jeżeli nie, to dlaczego?

Czas trwania praktyk:

1. Jak Państwo oceniają czas trwania praktyk?
2. Jaka jest ilość czasu na samodzielne prowadzenie zajęć przez praktykanta?
 - Czy taka ilość czasu na samodzielne prowadzenie zajęć przez praktykanta jest wystarczająca? Dlaczego?
 - Jaki powinien być optymalny czas na samodzielne prowadzenie zajęć przez praktykanta?
1. Czy praktyki powinny zawierać czas na autorefleksję u praktykanta?
 - Jaka ilość czasu poświęcona jest na autorefleksję u praktykanta?
 - Czy taka ilość czasu jest wystarczająca?
 - Jeżeli nie, to dlaczego?
2. Jaki czas wg Państwa powinny trwać praktyki pedagogiczne? Dlaczego?

Rola opiekuna:

1. Jak Państwo oceniają pracę opiekunów praktyk ze strony uczelni?
 - Jak przebiegają kontakty opiekunów praktyk ze strony uczelni z placówką?
 - Jak przebiegają kontakty opiekunów praktyk ze strony uczelni w z opiekunem ze strony placówki?
2. Jak Państwo oceniają pracę opiekunów praktyk ze strony uczelni pod względem współpracy ze studentami?
 - W jakie formie przebiegają kontakty ze studentami?
 - Czy spotkali się Państwo z sytuacją gdy te kontakty napotkały trudności?
 - Jeżeli tak, to z czego wynikały te trudności?

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Jak udało się je rozwiązać?
 - Czy opiekunowie praktyk ze strony uczelni prowadzą konsultacje ze studentami? Jak często?
3. Jak Państwo oceniają pracę nauczycieli - opiekunów praktyk w placówce pod względem współpracy ze studentami?
- W jakie formie przebiegają kontakty ze studentami?
 - Czy spotkali się Państwo z sytuacją gdy te kontakty napotkały trudności?
 - Jeżeli tak, to z czego wynikały te trudności?
 - Jak udało się je rozwiązać?
 - Czy nauczyciele – opiekunowie praktyk dobrowolnie zgadzają się na bycie opiekunem praktyk czy jest to decyzja odgórna np. ze strony dyrektora placówki?
 - Jeśli zdarza się że ta rola jest narzuca to czy ma ona wpływ na pracę ze studentem? Jaki to jest wpływ?

[Przerwa kawowa]

Praktyka czynna i bierna (obserwacyjna, hospitacyjna):

1. Jakie są proporcje w ilości czasu przeznaczonych na praktyki czynne i bierne?
 - Dlaczego tak?
 - Jakie powinny być proporcje? Dlaczego?
2. Jakie są zalety obecnie realizowanych praktyk czynnych?
 - Czy wg Państwa powinno się dodać jakieś elementy do programu praktyk czynnych?
3. Jakie są zalety obecnie realizowanych praktyk biernych?
 - Czy wg Państwa powinno się dodać jakieś elementy do programu praktyk biernych?
4. Czy wg Państwa do programu praktyk powinno się wprowadzić jakieś nowe typy zadań dla studenta?

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Jeżeli tak, to jakie?
- 5. Z jakiego rodzaju elementami praktyk studenci mają największe trudności?
- Z czego to wynika? Jak rozwiązywane są te trudności? (Proszę podać przykłady)

Obserwacja praktyk studenta - superwizja:

1. Czy wg Państwa podczas praktyk prowadzona jest obserwacja praktyk czynnych praktykanta (zajęć z dziećmi) przez niezależnego obserwatora (superwizora, pedagoga, nauczyciela – specjalisty metodyka) i nagrywanie zajęć studenta w celu wykorzystania materiału z nagrań do realizacji tza. mikronauczania?

WYJAŚNIENIE: Mikronauczanie - czyli rejestracja audio-wideo zajęć studentów-praktykantów z dziećmi i omawianie ich ze specjalistą nauczycielem-metodykiem (omawianie mocnych i słabych stron pracy praktykantów na podstawie nagrań, omawianie zgromadzonych doświadczeń z grupą studentów, udzielanie informacji zwrotnych o predyspozycjach do zawodu itp.).

- Jeżeli nie, to dlaczego?
2. Czy wg Państwa obserwacja praktyk studenta - superwizja powinna być prowadzona w ramach praktyk?
 - Jakie są zalety obserwacji praktyk studenta - superwizji?
 - Czego powinny dotyczyć spotkania studenta z superwizorem (specjalistą metodykiem, nauczycielem, pedagogiem)? Jakich aspektów/elementów praktyk?
 3. Jak powinien wg Państwa wyglądać proces superwizji?
 - Kto powinien być superwizorem (specjalistą metodykiem, nauczycielem, pedagogiem)?
 - Jak często powinna być stosowana?

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Sposób dokumentacji praktyk:

1. W jaki sposób dokumentowany jest przebieg praktyk?
 - Czy taki sposób dokumentacji jest wystarczający?
 - Jeżeli nie, to dlaczego?
 - Jakie są wady obecnego sposobu dokumentacji praktyk?
2. Czy wg Państwa w dokumentacji praktyk stosuje się tworzenie portfolio studenta?
 - Jeżeli tak, to jakie są zalety takiego portfolio?
 - Z czego powinno składać się portfolio studenta?
3. Jaki wg Państwa powinien być sposób dokumentacji przebiegu praktyk?

Forma zaliczenia praktyk:

1. W jaki sposób uczelnia monitoruje przebieg praktyk?
 - Czy jest to efektywny sposób?
 - Czy można by ten sposób ulepszyć?
 - Jeżeli tak, to jak?
2. Na podstawie czego zalicza się praktykę studenta?
 - Czy jest to wg Państwa efektywny sposób zaliczenia praktyk?
 - Jeżeli nie, to dlaczego?
 - Czy podczas zaliczenia praktyk stosuje się jakieś dodatkowe formy zaliczenia?
 - Jeżeli tak, to jakie?
3. Czy wg Państwa podczas zaliczenia praktyk stosuje się pisemną opinię nauczyciela – opiekuna praktyk w placówce?

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Jeżeli tak, to jakie są jej zalety?
- 4. Jaka wg Państwa powinna być forma zaliczenia praktyk?
- Jaka forma zaliczenia i oceny praktyk wpłynie najbardziej motywująco na studenta (opinia, ocena, zaliczenie)?

Moderator po zapisaniu opinii respondentów na temat poszczególnych aspektów wraca do tablicy i dopytuje:

Czy wg Państwa są jeszcze jakieś ważne aspekty/elementy praktyk pedagogicznych, o których warto wspomnieć podczas oceny obecnego systemu? Jeżeli tak, to proszę o wymienienie ich?

Jeżeli respondenci wskażą jakiś ważny aspekt/element praktyk, to Moderator prosi o ocenę stanu faktycznego praktyk w tym aspekcie. Najważniejsze odpowiedzi zapisywane są na flipcharcie.]

[Przerwa kawowa]

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Moduł II – nowy model praktyk

Moderator rozdaje każdemu respondentowi szkic nowego modelu praktyk i prosi o zapoznanie się z nim.]

Chciałbym z Państwem teraz porozmawiać o nowym modelu praktyk. Proszę o wyrażenie Państwa eksperckiej opinii na temat poszczególnych aspektów tego modelu.

[Moderator zadaje pytania do poszczególnych aspektów praktyk. Na koniec każdej serii pytań moderator spisuje pomysły i najważniejsze opinie na flipcharcie. Moderator zapisuje na tablicy wady i zalety poszczególnych elementów praktyk – będzie to pomocne w podsumowaniu na koniec modułu.]

Przygotowanie do praktyk:

1. Czy wg Państwa zaproponowane warsztaty będą efektywnie przygotowywały studentów do praktyk?
 - Jeżeli tak, to jakie są zalety tych warsztatów?
 - Jeżeli nie, to dlaczego?
2. Czy wg Państwa powinno się zakres tych warsztatów rozszerzyć?
 - Jeżeli tak, to o jaki element?

Praktyka czynna i bierna:

1. Czy wg Państwa proporcje w ilości czasu przeznaczonych na praktyki czynne i bierne są odpowiednie?
 - Dlaczego tak?
 - Jeżeli nie, to jakie powinny być proporcje? Dlaczego?
2. Jakie są zalety proponowanych praktyk czynnych?
 - Czy wg Państwa powinno się dodać jakieś elementy do modułu praktyk czynnych?
3. Jakie są zalety proponowanych praktyk biernych?

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Czy wg Państwa powinno się dodać jakieś elementy do modułu praktyk biernych?
- 4. Czy wg Państwa do programu praktyk powinno się wprowadzić jakieś nowe typy zadań dla studenta?
- Jeżeli tak, to jakie?

Obserwacja praktyk studenta - superwizja:

1. Jak Państwo oceniają proponowaną obserwację praktyk studenta - superwizję podczas praktyk? (nagrywanie zajęć prowadzonych przez studenta i ich analiza/ocena podczas rozmowy z ekspertem)
- Jakie są zalety proponowanej obserwacji praktyk studenta - superwizji?
 - Jak można wg Państwa ulepszyć proponowaną obserwację praktyk studenta - superwizję?

Sposób dokumentacji praktyk:

1. Jak Państwo oceniają dokumentację praktyk poprzez tworzenie portfolio studenta?
- Jakie są zalety takiego portfolio?
 - Z czego powinno składać się proponowane portfolio studenta?

Doradztwo i mikronauczanie:

1. Jak Państwo oceniają proponowany zakres doradztwa indywidualnego?
- Jakie są jego zalety?
 - Czy ilość czasu jest wystarczająca?
2. Czy wg Państwa mikronauczanie jako element praktyk nauczycielskich wpływa (może wpłynąć) na efektywność i jakość tych praktyk?

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

- Jakie są zalety mikronauczania?

- 3. Jakie wg Państwa są możliwości i ograniczenia w zastosowaniu mikronauczania w czasie trwania praktyk nauczycielskich studentów w placówce (szkole i przedszkolu)

- Czy ilość czasu jest wystarczająca?

Forma zaliczenia praktyk:

1. Jak Państwo oceniają proponowany sposób zaliczenia praktyk?
 - Czy jest to wg Państwa efektywny sposób zaliczenia praktyk?
 - Jeżeli nie, to dlaczego?
2. Jaka wg Państwa powinna być forma zaliczenia praktyk?

Moderator po zapisaniu opinii respondentów na temat poszczególnych aspektów wraca do tablicy i dopytuje:

Czy wg Państwa są jeszcze jakieś ważne aspekty/elementy modelu nowych praktyk pedagogicznych o których warto wspomnieć podczas oceny nowego systemu? Jeżeli tak, to proszę o wymienienie ich?

Jeżeli respondenci wskażą jakiś ważny aspekt/element praktyk, to Moderator prosi o opinię w tym aspekcie. Najważniejsze odpowiedzi zapisywane są na flipcharcie.]

Projekt „Nowe modele praktyk pedagogicznych dla studentów przygotowujących się do zawodu nauczyciela wychowania przedszkolnego i wczesnoszkolnego”
współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Podsumowanie

Celem praktyk pedagogicznych jest zapoznanie się studentów ze specyfiką edukacji wczesnoszkolnej i przedszkolnej (poznanie organizacji pracy placówek, poznanie programów autorskich), kształtowanie umiejętności dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych niezbędnych w pracy w przedszkolu.

1. Czy wg Państwa nowy model praktyk **[każdy z respondentów ma wydrukowany Nowy model praktyk]** jest w stanie zrealizować zakładane cele praktyk?
 - Jeżeli nie, to dlaczego?
 - Realizacja jakich celów może być zagrożona?
2. Czy wg Państwa nowy model praktyk jest dostosowany do specyfiki edukacji wczesnoszkolnej?
 - Jeżeli nie, to jakich aspektów/elementów w nim brakuje?
 - Proszę o podanie przykładów?

[Na koniec dyskusji Moderator zastosuje technikę projekcyjną. Każdy respondent będzie poproszony o to aby samodzielnie uzupełnić poniższe zdanie.]

Test niedokończonych zdań:

1. Trzy największe zalety nowego modelu praktyk pedagogicznych.....
2. Trzy propozycje do wdrożenia w nowym modelu praktyk pedagogicznych

[Następnie dyskusja w grupie na ten temat zalet nowego modułu praktyk pedagogicznych i propozycji do wdrożenia w nowym modelu.]